

Lužné oblasti patria k najzaujímavejším a najživším častiam slovenskej prírody. Nájde ich tam, kde sa rieky voľne rozlievajú do okolia a vytvárajú spleť ramien, jazierok, mokradí a lesov. Voda tu formuje krajinu, dáva život tisícak druhov a prináša do roviny rytmus striedania sucha a záplav.

Najrozsiahlejšie lužné komplexy sa nachádzajú:

- V Podunajskej nížine – pozdĺž Dunaja a Malého Dunaja, kde sa rozprestiera Chránená krajinná oblasť Dunajské luhy, zapísaná aj do zoznamu Ramsarských mokradí svetového významu.
- Rieka Morava a jej prítoky vytvárajú na západnom okraji Slovenska jeden z najzachovalejších lužných ekosystémov v strednej Európe. Najcennejšia časť územia je chránená ako Chránená krajinná oblasť Záhorie a spadá aj pod Ramsarskú lokalitu Moravské luhy.
- Na južnom Slovensku – v okolí Iplá a dolného toku Hrona.
- Rieka Tisa na juhovýchodnom Slovensku. Jej dolný úsek je súčasťou Ramsarskej lokality – Mokrade dolného toku.
- Rieka Latorica na východe Slovenska. Územie je chránené ako CHKO Latorica, zapísané aj do zoznamu Ramsarských mokradí svetového významu.

Tento materiál vznikol vďaka projektu **Ecovisit SKAT – Zapojenie návštevníkov do ochrany biodiverzity v cezhraničnom regióne Slovenska a Rakúska** v rámci Programu spolupráce INTERREG VI-A SK-AT, spolufinancovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Zostavili: Viera Šefflerová Stanová, Katarína Šimkovičová

Ilustrácie a grafická úprava: Richard Watzka

Fotografie: Silvia Winklerová

Vydal: DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie, 2025

Prvé vydanie

Bezplatná publikácia. Za obsah publikácie zodpovedajú výlučne autori a nevýjadruje oficiálne stanovisko EÚ.

V **DAPHNE** sa už dlhé roky venujeme environmentálnemu vzdelávaniu a tvorbe metodických materiálov pre učiteľov. Pripravujeme inšpiratívne pomôcky a edukačné materiály zamerané na ochranu prírody a spoznávanie jej hodnôt. Organizujeme programy pre školy, exkurzie pre verejnosť aj zážitkové aktivity pre firmy. Ak máte záujem o spoluprácu alebo bližšie informácie, neváhajte nás kontaktovať.

Vysvetlivky

Slovenský názov

Vedecký názov

Piktogramy:

Biotop:

● stojaté a pomaly tečúce vody

● hlbšie a tečúce vody

● lužný les a zaplavované oblasti

● kultúrna krajina

● listnaté lesy

● čas kvitnutia u rastlín (rímske číslice označujú mesiace)

↔ veľkosť/dĺžka tela u živočíchov

Ⓢ chránený druh

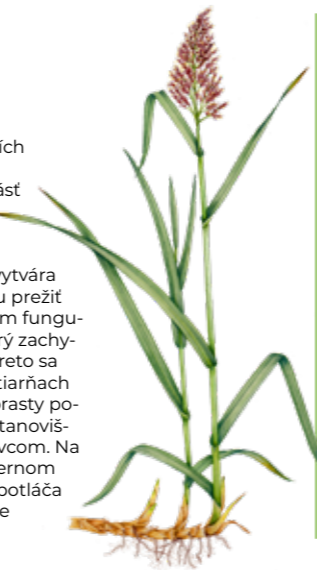

Trst' obyčajná

Phragmites australis

● ● VI-IX

Jedna z najbežnejších, ekologicky najvýznamnejších rastlín mokradí. Je to naša najväčšia tráva – môže vyrásť až do štyroch metrov. Vďaka dlhým koreňom a schopnosti rásť aj z malého úlomku koreňa vytvára rozsiahle klony, ktoré môžu prežiť desiatročia. Koreňový systém funguje ako biologický filter, ktorý zachytáva živiny a znečistenie, preto sa využíva aj v rastlinných čistiarňach odpadových vôd. Husté porasty poskyujú úkryt a hniezdné stanovišťa mnohým vtákom i cicavcom. Na druhej strane sa pri nadmernom rozšírení správa invázne a potláča pôvodné druhy, čím znižuje pestrosť mokradí.

Pálka širokolistá

Typha latifolia

● ● VI-IX

Trvác, mohutná bylina a jedna z najvýraznejších dominant mokradí. Charakteristická je valcovitými súkvetiami, zloženými z horného samčieho a dolného samičieho klasu, pričom tmavohnedý samičí klas zostáva na rastline až do zimy a často sa zbiera ako prírodná dekorácia. Rastlina sa šíri aj podzemnými koreňmi, vďaka ktorým vytvára rozsiahle, husté porasty. Husté korene spomaľujú tok vody, umožňujú usádzanie častíc a zvyšujú samočistiacu schopnosť mokradí. Pálkové porasty poskytujú úkryt a hniezdné možnosti pre vtáky, ryby, obojživelníky i hmyz.

Topol' biely

Populus alba

● ● III-IV

Rýchlorastúci strom zaplavovaných oblastí, ktorý vytvára širokú, často nepravidelnú korunu s hrubými konármi. Jeho listy majú tmavozelenú, lesklú vrchnú stranu a typicky bielo plstnatú spodnú stranu, čo stromu dodáva striebřitý vzhľad. Kvety sa objavujú už na jar pred vyradením listov vo forme previsnutých jahniad a po nich nasledujú tobolky so semenami nesenými vetrom ako chumáčiky snehu. Strom dobre znáša záplavy aj zmeny vodného režimu, vďaka čomu patrí medzi najodolnejšie druhy lužných lesov. Drevo je ľahké, mäkké a dobre sa opracováva.

Dub letný

Quercus robur

● ● IV-V

Majestátny strom, ktorý sa bežne doživa 400 – 800 rokov, pričom niektoré jedince presiahli aj tisícročie. Má hlbokú kolovitú koreňovú sústavu siahajúcu niekoľko metrov pod povrch, čo mu dáva odolnosť voči suchu aj stabilitu počas povodní. Jeho široko rozvetvená koruna poskytuje útočisko a hniezdné miesta pre mnohé druhy vtákov a hmyzu. Kvety sú drobné, jednopohlavné, usporiadané v jahňadách a plodmi sú žalude dozrievajúce na jeseň, ktoré sú dôležitou potravou pre lesnú zver.

Leknica žltá

Utricularia lutea

● ● V-VIII

Trvác vodná rastlina, ktorá patrí medzi najvýraznejšie druhy našich mokradí. Má dlhý, mohutný podzemok zakorenený v bahňitom dne, ktorý slúži ako zásobárň živín a umožňuje vegetatívne rozmnožovanie. Veľké plávajúce listy s voskovým povrchom odpuďujú vodu a tienia hladinu, čím znižujú prehriatie a rast rias. Žlté kvety na dlhých stonkách príjemne voňajú, lákajú hmyz a počas noci či zlého počasia sa zatvárajú. Po odkvitnutí sa pod vodou vytvorí plod – tobolka, ktorá pri dozretí praskne a uvoľní množstvo dutých semien schopných plávať a šíriť sa prúdom vody aj na veľké vzdialenosti.

Bublínatka obyčajná

Utricularia vulgaris

● ● V-IX

Trvác vodná rastlina bez koreňov, ktorá voľne pláva blízko hladiny a darí sa jej vo vodách s nízkym obsahom živín. Dorastá do 1,5 až 2,5 metra a je najväčším druhom bublínatky v Európe. Jej jemne delené listy nesú špeciálne lapacie mechúriky, ktoré na princípe podtlaku dokážu v priebehu milisekúnd nasať drobné živočíchky ako napríklad dafnie či larvy hmyzu. Žlté kvety vyrastajú nad hladinu na tenkých stonkách a pripomínajú drobné orchidey. Keďže nemá korene, všetky živiny prijíma cez listy a z ulovenej potravy, čo jej umožňuje prežiť tam, kde iné rastliny nedokážu rásť.

Lekno biele

Nymphaea alba

● ● V-IX

Trvác vodná rastlina, ktorá patrí medzi najpôsobivejšie druhy našich vôd. Má veľké okrúhle až srdcovité listy plávajúce na hladine a stopy dlhé až 3 metre, vďaka čomu rastie aj vo väčších hĺbkach. Jeho kvety majú biele korunné lístky so žltým stredom, jemne voňajú a lákajú opelovačov. Rozmnožuje sa semenami aj vegetatívne pomocou odnoží a kúskov podzemku. V prírode sa občas vyskytujú aj kultivary uniknuté zo záhradných jazierok, ktoré sa od pôvodného lekná bieleho líšia farbou či tvarom kvetov a listov.

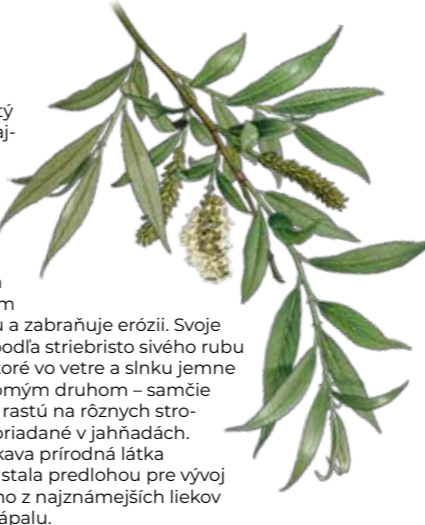

Vrba biela

Salix alba

● ● IV-V

Mohutný listnatý strom patrí k najväčším vrbam Európy. Rastie v zaplavovaných oblastiach, kde svojim rýchlym rastom a zakoreňovaním stabilizuje pôdu a zabraňuje erózii. Svoje meno dostala podľa striebristo sivého rubu úzkych listov, ktoré vo vetre a slnku jemne žiaria. Je dvojdomým druhom – samčie a samičie kvety rastú na rôznych stromoch a sú usporiadané v jahňadách. Z jej kôry sa získava prírodná látka salicin, ktorá sa stala predlohou pre vývoj aspirínu, jedného z najznámejších liekov proti bolesti a zápalu.

Brest včarový

Ulmus laevis

● ● III-IV

Vzácný strom lužných lesov, ktorý sa doživa až 400 rokov. Dokáže znášať krátkodobé záplavy, ale zvláda rásť aj na stanovištiach s vysychajúcou pôdou. Jeho koruna poskytuje útočisko mnohým druhom hmyzu, vrátane motýľa ostrôžkára brestového, ktorého kukla tvarom pripomína púčik stromu. Druh je ohrozený hubovým ochorením známym ako „brestový mor“, ktoré výrazne zdecimovalo populácie brestov v Európe. Drevo je ľahké a mäkké, s nepravidelnými vláknami, preto má len obmedzený hospodársky význam.

Korýtko riečne

Unio crassus

● ↔ 5-7cm Ⓢ

Vzácný sladkovodný lastúrník, obyvateľ čistých úsekov riek, ktorý prezrádza, že voda je čistá a zdravá. Dári sa mu len tam, kde sa voda udržiava chladnejšia a stabilná. Vyhľadáva úseky s piesčito-bahnitým dnom. Na dne vôd sa presúva pomocou silnej nohy, vďaka ktorej sa dokáže premiestniť a následne zahrabať do sedimentu. Živí sa tým, čo voda priniesie – filtruje drobné čiastočky a planktón. Jeho život je úzko prepojený s rybami: larvy sa na čas prichytia na ich žiabre, aby sa potom usadili na dne rieky. V najčistejších tokoch sa môže dožiť až 10 rokov.

Jaseň štíhly

Fraxinus excelsior

● ● III-IV

Vysoký strom lužných oblastí, ktorý dobre znáša vysokú hladinu podzemnej vody aj krátkodobé záplavy. Rastie rýchlo, považuje sa za indikátor najkvalitnejších pôd. Má priamy kmeň a vzdušnú korunu, čo mu dodáva elegantný vzhľad a vyslúžilo pomenovanie „štíhly“. Kvitne skoro na jar nenápadnými kvetmi s fialkastým peľom, ktoré sa objavujú ešte pred listami. Drevo je pevné a pružné, cenené v nábytkárstve, pri výrobe hudobných nástrojov i športových potrieb.

Kotúľka štíhla

Anisus vorticulus

● ↔ 0,4-0,5cm Ⓢ

Drobný sladkovodný slimák, ktorý patrí medzi vzácne druhy Európy. Má plochú tenkostennú ulitu. Hoci žije pod vodou, dýcha vzdušný kyslík a preto sa musí pravidelne vynárať k hladine. Živí sa najmä rozsievkami – mikroskopickými riasami, ktoré žijú vo vode a rastú buď voľne v planktóne, alebo ako povlak na kameňoch a rastlinách. Vyskytuje sa v dobre zachovaných nivách a patrí k významným indikátorom zdravých mokradí, keďže je veľmi citlivá na znečistenie a zásahy do prostredia.

LUŽNÁ KRAJINA SLOVENSKA

Svet vody, lesa a života

Lužná krajina vytvára malebné prostredie na oddych, ktoré sa počas roka mení a doslova „pulzuje“ spolu s vodou a jej rytmom podľa ročných období.

Je fascinujúce pozorovať, ako sa táto krajina prispôsobuje prírodným cyklom a ako si dokáže zachovávať svoju rozmanitosť, krásu a životodarnú energiu.

Vážka jednoškrvná

Leucorrhinia pectoralis

3,5–4,5cm

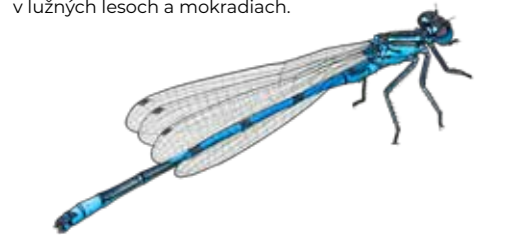
Stredne veľká vážka. Jej telo je čierne so žltou kresbou, pričom samček má na brušku nápadnú jedinou veľkú žltú škvrnu, podľa ktorej dostala svoje meno. Samičky majú na brušku viacero menších žltých škvŕn. Priehľadné krídla nesú pri báze zadného páru tmavú škvrnu, ktorá je u samičiek výrazne žltá olemovaná. Larvy sa živia drobnými bezstavovcami vo vode, ako sú dafnie, červy, slimáky či larvy komárov, zatiaľ čo dospelé vážky lovia najmä komáre, muchy a iný lietajúci hmyz.

Šídlička obyčajná

Coenagrion puella

1–2,4cm

Šídlička sú drobné, štíhle vážky, ktoré pôsobia jemným a krehkým dojmom. Na rozdiel od veľkých vážok majú oči od seba výrazne oddelené a v pokoji si skladajú krídla úhľadne pozdĺž tela. Ich let je pomalý a krátky, často len medzi stebami tráv a rastlinami pri vode. Najčastejšie ich vidíme posedávať na listoch či stonkách, kde pôsobia nenápadne a zblízka pripomínajú „malé sestry“ veľkých vážok. Šídličko obyčajné je bežné v lužných lesoch a mokradiach.

Fuzáč veľký

Cerambyx cerdo

2,5–5,5cm

Nápadný a vzácny chrobák, ktorý patrí medzi najväčšie druhy čelade fuzáčovitých. Samce majú mimoriadne dlhé tykadlá – často až dvojnásobne presahujú dĺžku tela. Krovky má prevažne čierne, s hnedastými okrajmi, čo mu dodáva typický kontrastný vzhľad. Larvy sa vyvíjajú aj niekoľko rokov v starých duboch, kde vyhrýzajú široké chodby v dreve, zatiaľ čo dospelé chrobáky sa živia miazgou poranených stromov či ovocím. Zaujímavosťou je, že samce medzi sebou „superia“ vydávaním cvrlikavých zvukov trením časti tela – ide o akýsi zvukový súboj bez zranení.

Šídlo obrovské

Anax imperator

7–10cm

Šídlo patrí medzi najväčšie vážky. Jeho obrovské zložené oči, ktoré pokrývajú takmer celú hlavu, mu poskytujú dokonaly prehľad a robia z neho neomylného lovca komárov, múch a iného hmyzu. Silné krídla mu umožňujú obratný let – dokáže sa vznášať na mieste, bleskovo zrýchliť či zmeniť smer v zlomku sekundy. Najčastejšie sa vyskytuje pri väčších vodných plochách, kde loví korisť priamo za letu. Typickým druhom na Slovensku je i šídlo modré (*Aeshna cyanea*).

Korčuľiarka obyčajná

Ceris lacustris

1–1,4cm

Drobná vodná bzdochá, no fascinujúci obyvateľ vodnej hladiny. Vďaka dlhým nohám pokrytým jemnými chlpkami s voskovou vrstvou sa dokáže ľahko udržať na povrchu vody bez toho, aby sa prepadla. Stredným párom nôh sa akoby „korčuľuje“, zadným kormidluje a predným rýchlo chytá hmyz spadnutý na hladinu. Vynikajúco vníma otrasy vody a rozlišuje medzi signálmi koristi či iných jedincov, čím si zabezpečuje potravu aj komunikáciu. Vďaka výbornému zraku a citlivým receptorom sa stala majstrom prežitia na tenkej hranici medzi vzduchom a vodou.

Roháč veľký

Lucanus cervus

4–8cm

Náš najväčší chrobák. Najvýraznejším znakom samcov sú obrovské červeno-hnedé parohovité hrzadlá, ktoré používajú pri súbojoch o samičky. Samičky majú užšiu hlavu a menšie hrzadlá. Vývin larvy trvá 3–5 rokov, počas ktorých sa živi rozkladajúcim sa drevom starých stromov; kukla sa vytvára v pôde a vývin trvá približne 3 mesiace. Dospelé jedince sa dožívajú len 2–3 mesiace, kedy prijímajú miazgu stromov a ich hlavným poslaním je rozmnožovanie. Roháč je úzko viazaný na staré duby a zachovalé lesné porasty.

Kapor sazan

Cyprinus carpio

50–70cm

Pôvodná divoká forma kapra, predok plemena všetkých chovných plemien. Od vyšľachteného kapra rybníčného sa odlišuje štíhlejšim telom prúdnicovitého tvaru, kratšími fúzmi, veľkými zlatistými šupinami a väčšími prsnými a brušnými plutvami. Kedysi bol u nás bežný, dnes je však vzácny pre križenie s vysádzanými kaprami. V súčasnosti prežíva iba v niektorých veľkých riekach Európy, je považovaný za indikátor zachovalých riečnych ekosystémov. Viaže sa na prirodzené riečne ekosystémy, nie na umelo vytvorené vodné plochy.

Ropucha bradavičnatá

Bufo bufo

7–12cm

Naša najväčšia a zároveň najrozšírenejšia žaba. Živí sa najmä článkonožcami, červami a mäkkýšmi, ktoré aktívne loví v noci pomocou rýchleho, lepivého jazyka. Na tele má nápadné kožné jedové žľazy v tvare bradavíc, ktoré vylučujú obranný sekret odpudzujúci predátorov. Vajička kladie v dlhých želatínových retiazkach a jej žubrienky sú vďaka jedovatým látkam pre väčšinu rýb nechutné. Má krátke, silné končatiny, a preto sa pohybuje prevažne pomaly krokom, hoci vie aj poskakovať. Dožíva sa aj viac než 10 rokov.

Skokan štíhly

Rana dalmatina

6–10cm

Známy ako náš najlepší „skokan“ – vďaka mimoriadne dlhým zadným nohám dokáže jediným skokom prekonať aj jeden meter. Typickým znakom je hnedá škvrna tiahnuca sa od oka k ušnému bubienku a štíhle, elegantné telo, ktoré mu dalo aj meno. Živí sa najmä článkonožcami, červami a mäkkýšmi, ktoré loví najmä v noci pomocou rýchleho jazyka. Rozmnožuje sa skoro na jar v plytkých tichých vodách, kde samice kladú vajička vo väčších zhlukoch.

Lopatka dúhová

Rhodeus amarus

5–6cm

Drobná ryba, ktorá patrí medzi naše najpestrejšie druhy. Má vysoké, sploštené telo s tmavším chrbtom, striebřitými bokmi a jemným modrastým pruhom. Samce majú oranžovú a samičky žltozelenú dúhovku. Živí sa planktónom, drobnými bezstavovcami a časťami rastlín. Rozmnožovanie je mimoriadne zaujímavé – samičky kladú vajička pomocou dlhého kladielka priamo do tela sladkovodných mušlí, kde sú larvy chránené pred prúdom vody i predátormi. Samce si vyberajú mušle a strážia ich pred konkurenciou. Lopatka dúhová je tak závislá od výskytu lastúrnikov.

Kunka červenoruchá

Bombina bombina

4–5cm

Drobná žabka, ktorú ľahko spoznáte podľa tmavého, flakatého chrbta s bielymi bodkami a nápadného oranžovo-červeného bruška. Pri ohrození sa prevráti na chrbát a ukáže svoje pestré brucho ako varovanie predátorom. Typickým znakom je aj jej zornička v tvare srdca. Samičky si revir obhajujú kunkaním – naplnia pľúca vzduchom, plávajú na hladine a zvuk vydávajú spätným prúdením vzduchu cez hlasivky do pľúc.

Skokan zelený

Pelophylax esculentus

6–9cm

Patrí medzi naše najznámejšie a najpočetnejšie žaby. Samce majú na bokoch hlavy šedé rezonancné mechúriky, ktoré pri kvákaní nafukujú a vydávajú tak hlasné zvuky počutelné na veľkú vzdialenosť. Samice bývajú o niečo väčšie, so štíhlejšími končatinami. Živí sa hlavne hmyzom, článkonožcami, ale aj drobnými stavovcami. Rozmnožuje sa skoro na jar vo vodných plochách – samce lákajú samice intenzívnym chorálom a tie následne kladú vajička v menších zhlukoch do vody, z ktorých sa liahnu čierne žubrienky.

Mlok dunajský

Triturus dobrogicus

10–14cm

Je štíhly a pomerne malý druh mloka. Na chrbte má hnedočiernu až červeno-hnedú sfarbenie, po bokoch tela drobné biele bodky. V období párenia sú samce ľahko rozpoznateľné podľa nápadného vysokého chrbtového hrebeňa, zatiaľ čo samičky majú len úzky hrdozavý až červenkastý prúžok pozdĺž chrbta. Samce predvádzajú pri dvorení charakteristický rituál – ohybajú chrbát dohora a energicky mávajú chvostom, aby upúťali samičku. Tá následne kladie vajička jednotlivu a starostlivo ich obaľuje do listov vodných rastlín, čím zabezpečuje ich ochranu.

Užovka fíkaná

Natrix tessellata

90–120cm

Patrí medzi hady najtesnejšie viazané na vodu. Má štíhle telo, sploštenú trojuholníkovitú hlavu a na záhlaví nápadnú škvrnu v tvare písmena V. Jej chrbát zdobí charakteristický šachovnicový vzor tvorený tmavými škvrnami. Živí sa predovšetkým rybami, no príležitostne uloví aj obojživelníky či hmyz, pričom zloženie potravy závisí od prostredia a ročného obdobia. Je výborným plavcom a potápačom, schopným koristi prenasledovať a loviť priamo pod vodou.

Tesár čierny

Dryocopus martius

45–50cm

Je najväčší európsky datel. Celé telo má čierne, oči a zobák svetlé; samca prezráda výrazná červená „čiapočka“, zatiaľ čo samička má len červenú škvrnu na zátylku. Tento neúnavný „drevorubač“ dokáže udierať do stromu až 17-krát za sekundu, aby sa dostal k drevokaznému mravcom a larvám hmyzu, ktoré tvoria základ jeho potravy. Svoje dutiny vytesáva v starých stromoch a tým poskytuje životný priestor mnohým ďalším živočíchom.

Korytnačka močiarna

Emys orbicularis

12–16cm

Naša jediná pôvodná korytnačka. Pohlavie sa dá odlišiť podľa farby dúhovky – samičky ju majú žltú a samce oranžovú. Tmavý až čierny pancier zdobia drobné žlté škvrny, ktoré sa nachádzajú aj na tele. Na predných nohách má päť a na zadných štyri prsty zakončené dlhými pazúrami. Samičky kladú vajička do piesku alebo spykkej pôdy, kde sa mláďatá vyvíjajú až do nasledujúcej jari. Korytnačka močiarna sa môže dožiť viac než 60 rokov.

Užovka obojková

Natrix natrix

100–120cm

Náš najbežnejší had. Telo môže byť hnedé, olivovo-zelené alebo sivé, s tmavými škvrnami po bokoch a typickými žltými polmesiacovými znakmi za hlavou, ktoré pripomínajú obojok. Živí sa predovšetkým žabami a inými obojživelníkmi, ktoré loví na suši aj vo vode, kde vyniká ako skvelý plavec a potápač. V prípade ohrozenia syčí, nafukuje sa a niekedy dokonca predstiera smrť, aby oklamala predátora. S vodou je úzko spätá – dokonca sa v nej zvlieka zo starej kože, ktorú pravidelne obmieňa.

Rybárik riečny

Alcedo atthis

16–17cm

Jeden z najpestrejších vtákov našich vôd – jeho žiarivo modrý chrbát náherne kontrastuje s oranžovým bruchom a dlhým ostrým zobákom. Hoci je malý, je obratným a neľútostným lovcem rýb, ktoré chytá strmhlavým ponorom z konára nad hladinou. Okrem rýb sa živí aj vodným hmyzom a drobnými obojživelníkmi. Hniezdi v strmých brehoch riek a potokov, kde si vyhrabáva nory, prípadne využíva aj priestor medzi koreňmi vyvrátených stromov. Je silne teritoriálny – svoj revír si nekompromisne bráni rozťahovaním krídel, kývaním hlavy a hlasným volaním.

Volavka popolavá

Ardea cinerea

90–100cm

Elegantný vták s dlhým krkom a nohami. Na prvý pohľad pripomína menšieho bociana, no pri lete sa odlišuje typickým esovito prenutým krkom. Loví pomalou chodzou v plytkej vode, kde striehne na ryby, ale uloví aj myši, hady či väčší hmyz rýchlym výpadom ostrého zobáka. Hniezdi najmä v korunách stromov pri riekach, často v kolóniách s viacerými pármami, čo jej poskytuje lepšiu ochranu. Na Slovensku je bežná na väčšine územia a počas miernych zim zostáva pri vodných plochách ako zimujúci vták.

Oriľak morský

Haliaeetus albicilla

70–90cm

Je najväčší dravý vták hniezdiaci na Slovensku. Dospelé jedince majú nápadný biely klinovitý chvost a mohutný žltý zobák, zatiaľ čo mladé sú celé tmavohnedé. Loví predovšetkým ryby, no často si trúfne aj na cicavce, vtáky a v zime nepohrdne zdochilami. Vďaka širokým krídlam a „sprstovými“ letkami pôsobí jeho let ako rozmach obrovskej dlane na oblohe. Tento majestátny dravec je známy vernosťou – partnerské dvojice zostávajú spolu celý život a rozdelí ich zväčša až smrť jedného z partnerov.

Vydra riečna

Lutra lutra

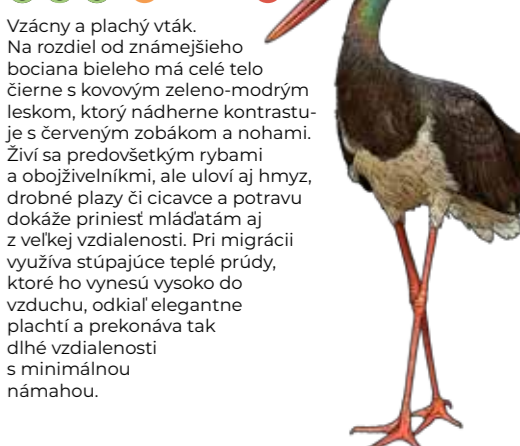
55–70cm

Vodný predátor, ktorý sa živí najmä rybami, no loví aj žaby, raky či drobné vtáky. Má pretiahnuté telo s krátkymi nohami, silným chvostom a plávacími blanami, vďaka ktorým dokáže bez odpočinku preplávať stovky metrov. Jej hlusta, hodvábne lesklá srst dokonale prilieha k telu a chráni ju pred chladom namiesto tukovej vrstvy. Zrak, sluch a čuch má sústredené v jednej línii, čo jej umožňuje nenápadne sledovať dianie nad hladinou aj pri plávaní. Vydra je nielen majsterka potápania, ale aj symbol čistých riek.

Bocian čierny

Ciconia nigra

95–100cm

Vzácný a plachý vták. Na rozdiel od známejšieho bociana bieleho má celé telo čierne s kovovým zeleno-modrým leskom, ktorý náherne kontrastuje s červeným zobákom a nohami. Živí sa predovšetkým rybami a obojživelníkmi, ale uloví aj hmyz, drobné plazy či cicavce a potravu dokáže priniesť mláďatám aj z veľkej vzdialenosti. Pri migrácii využíva výnajúce teplé prúdy, ktoré ho vynesú vysoko do vzduchu, odkiaľ elegantne plachťá a prekonáva tak dlhé vzdialenosti s minimálnou námahou.

Netopier obyčajný

Myotis myotis

7–8cm

Je najväčší z našich netopierov. Na chrbte má šedohnedú srst, brucho je svetlejšie a ušnice aj blany medzi prstami majú svetlohnedý odtieň. Živí sa najmä väčším hmyzom, ako sú nočné motyle a chrobáky, ktoré loví s neuveriteľnou presnosťou aj v úplnej tme. Priestor si „mapuje“ echolokáciou – vydáva vysokofrekvenčné zvuky a podľa ozveny presne určí polohu koristi aj prekážok. Tento dokonale „živý radar“ mu umožňuje uloviť dokonca aj drobného komára počas nočného letu.

Bobor vodný

Castor fiber

80–100cm

Najväčší hlodavec Európy, dorastajúci až do jedného metra. Typický je plochým chvostom a hustou vodeodolnou srstou, vďaka ktorej je dokonale prispôsobený životu vo vode. Medzi prstami zadných nôh má plávacie blany a jeho silné oranžové zuby dokážu ľahko prehryť konáre aj kmene stromov. V lete sa živí bylinami, v zime konármi a kôrou mäkkých drevín. Jeho mozog je síce relatívne malý, no bohato zvrásnený – podobne ako u človeka či veľryby – čo mu umožňuje zložiť a cieľavedomé správanie.